

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 41 0 P 072709 24 Rev
Sarajevo, 18.04.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija, Senada Mulabdića, kao predsjednika vijeća, Gorana Nezirovića i Sanele Kovač-Grabonjić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. E.O. kćeri O. iz K., 2. H.K. kćeri O. iz V., 3. E.A. kćeri O. iz Z., 4. J.B. kćeri O. iz V. i 5. E.M. sina O. iz V., koje zastupa punomoćnik Zahid Hadžić, advokat iz Visokog, protiv tuženih: 1. JP Autoceste Federacije BiH d.o.o., ul. Braće Fejića bb, Mostar, koje zastupa punomoćnik M. H., zaposlenik tuženog i 2. JP Ceste Federacije BiH d.o.o. Sarajevo, koga zastupa punomoćnica D.P., zaposlenica tuženog, radi utvrđenja prava vlasništva, vrijednost spora 5.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Zenici broj: 41 0 P 072709 23 Gž 3 od 25.10.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 18.04.2024. godine donio je slijedeće

R J E Š E N J E

Revizija se usvaja, drugostepena presuda ukida i predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

O troškovima nastalim u povodu revizije odlučit će se u konačnoj odluci.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Visokom broj: 41 0 P 072709 22 P 3 od 02.06.2023. godine odlučeno je kako slijedi:

„Odbija se tužbeni zahtjev tužitelja kojim traže da se utvrdi da su tužitelji vlasnici dijela nekretnina označenih kao k.č. 1922 Magistralni put SA-Z; magistralni put površine 147992 m² upisane u zk. ul. broj. 191 k.o. ..., u površini od 618,00 m², što su tuženi, pravni sljednici SIZ za magistralne puteve, dužni trpjeti i dozvoliti da se izvršni cijepanje dijela parcele k.č.1922 Magistralni put SA-Z; magistralni put površine 147992 m² upisane u zk.ul. broj 191 k.o. ... i formiranje nove parcele označene kao k.č. 1922/2 „Pod mjenica" njiva 2. klase površine 618 m² u k.o. ..., a prema nalazu i mišljenju i skici lica mjesta vještaka geometra od 31.10.2021.godine koji čine sastavni dio ove presude, te da se izvrši otpis novoformirane parcele označene kao k.č. 1922/2 „Pod mjenica" njiva 2. klase površine 618 m² iz zk.ul. 191 K.O. ... i uknjižba u novi uložak iste K.O. u korist tužitelja E.O. kćeri O. iz K., sa dijelom 1/5, H.K. kćeri O. iz V. sa dijelom 1/5, E.A. kćeri O. iz Z. sa dijelom 1/5, J.B. kćeri O. iz V., ... sa dijelom 1/5 i E.M. sina O. iz V., B. ... sa dijelom 1/5, kao i da tuženi tužiteljima naknade troškove postupka sve u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja u cjelosti
Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici broj: 41 0 P 072709 23 Gž 3 od 25.10.2023. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude, pozivom na odredbe člana 237. stav 3., 4. i 5. Zakona o parničnom postupku, reviziju su blagovremeno izjavili tužitelji i to zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači usvajanjem tužbenog zahtjeva u cijelosti, uz obavezivanje tuženih na naknadu troškova cjelokupnog postupka, ili pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi nisu podnijeli odgovore na reviziju.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 2. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj revizijski sud je odlučio:

Revizija je dopuštena i osnovana.

Prema odredbi člana 237. stav 3. ZPP Vrhovni sud Federacije može, izuzetno, dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Odredbom člana 241. stav 2. ZPP propisano je da u povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

Predmet spora je zahtjev za utvrđenje prava vlasništva, putem dosjelnosti, na površini od 618 m² koja je sastavni dio parcele k.č. br. 1922 „Magistralni put Sarajevo-Zenica“ ukupne površine od 147.992 m², upisane u z.k. ul. br. 191 K.O.

Odluku o odbijanju tužbenog zahtjeva sudovi nižeg stepena su zasnovali na utvrđenju da se u konkretnom slučaju radi o zemljištu koje je u zemljišnoj knjizi upisano kao dobro u općoj upotrebi, pa da stoga isto ne može biti predmet sticanja prava vlasništva shodno odredbi člana 7. Zakona o stvarnim pravima F BiH².

Osporavajući pravilnost pravnog zaključka sudova nižeg stepena, tužitelji su u reviziji postavili slijedeća pravna pitanja:

„1. Da li se može utvrditi vlasništvo na nekretninama koje su rješenjem upravnog organa, Skupštine Opštine Visoko broj: UP/I-broj: 03/14-2039/70 od 11.12.1973. godine deeksproprisane i rješenje o deeksproprijaciji nije po službenoj dužnosti provedeno kroz zemljišnu knjigu a vlasnicima/tužiteljima, odnosno predniku tužitelja vraćene u posjed, od tada 1973. godine do danas iste uživaju, a iste nekretnine se bez ikakvog pravnog osnova, bez učešća tužitelja i njihovih prednika, u zemljišnim knjigama vode kao dobro

¹ „Službene novine F BiH“ broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službene novine F BiH“ broj: 66/13 i 100/13

u opštoj upotrebi, titulara lica u čije svrhe je i izuzeta imovina-SIZ za magistralne puteve, iako su privatna imovina i sastavni su dio dvorišta tužitelja?

2. Da li ta privatna imovina koja ima dovoljan osnov u rješenju Skupštine Opštine Visoko UP/I-broj: 03/14-2039/70 od 11.12.1973. godine predstavlja opća dobra u smislu člana 7. Zakona o stvarnim pravima koja kao takva nisu sposobna biti objektom prava vlasništva, tj. da li se odredba člana 7. Zakona o stvarnim pravima uopće može primijeniti? Da li je odlučujući upis navedenih nekretnina u zemljišnim knjigama sa pogrešnim upisom kao opće dobro, bez osnova, ili činjenica da se radi o nekretninama koje su kroz zemljišnu knjigu bile privatno vlasništvo, a na licu mjesta uvijek predstavljale privatnu imovinu koju su uživali i uživaju prednici tužitelja, a potom tužitelj?

3. Ko je pasivno legitimisan u postupcima u kojima se nekretnine u zemljišnim knjigama vode na licu koje više ne postoji-SIZ za magistralne puteve, i za kojeg ne postoji akt o pravnom sljedništvu, ne postoji pravni sljednik? Lica koja bi jedina mogla imati vezu sa predmetnim nekretninama i mogla biti sljednici su JP Autoceste F BiH Sarajevo i JP Ceste F BiH d.o.o. Sarajevo, a državni organ i Federacije BiH nije pokazala interes za određivanje sljedništva na navedenim nekretninama, niti je Vlada F BiH, unatoč mnogim dopisima upućenim sa upitom o sljedništvu, ikada dostavila odgovor? Da li stranka u ovom slučaju tužitelji, zbog nerada i nepostupanja državnih organa Federacije BiH mogu snositi posljedice i time se tužiteljima oduzeti imovina koja je zagarantovana Ustavom BiH i članom 1. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju.“

Tužitelji navedena pravna pitanja smatraju važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava jer o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvatanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjeljenja te da je pobijana odluka u suprotnosti sa pravnim stavovima koje je Ustavni sud Bosne i Hercegovine izrazio u svojim odlukama AP-5333/17 od 13.11.2019. godine, AP-5246/18 i AP-27/12 od 23.02.2012. godine.

Ovaj revizijski sud je ocijenio da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, odnosno da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njihovoj primjeni, budući da o navedenim pravnim pitanjima ovaj Vrhovni sud do sada nije zauzeo pravni stav, a pogrešni pravni stavovi koje je u pobijanoj odluci zauzeo drugostepeni sud mogu imati za posljedicu ustanovljenje pogrešne sudske prakse u istovrsnim predmetima.

Pri rješavanju predmetnog spora sudovi su pošli od utvrđenja da je u pitanju zemljište (dobro) u općoj upotrebi jer je takav upis tog zemljišta u zemljišnoj knjizi, pa da isto ne može biti predmet sticanja prava vlasništva, pa ni osnovom dosjelosti.

Takav pravni stav se, za sada, ne može prihvatiti pravilnim ako bi se radilo o zemljištu koje je upisano kao dobro u općoj upotrebi, a faktički se kao takvo ne koristi. Stoga je bilo potrebno prethodno razjasniti da li se sporno zemljište nakon izgradnje magistralnog puta koristilo kao dobro u općoj upotrebi ili je takva namjena otpala ili je faktički nikada nije ni bilo, što su sudovi propustili učiniti smatrajući da je mjerodavno samo zemljišno-knjižno stanje. S tim u vezi, sudovi nižeg stepena su bili dužni razmotriti pravni značaj rješenja Skupštine Opštine Visoko od 11.12.1973. godine kojim je izmijenjeno pravosnažno rješenje Skupštine Opštine Visoko od 24.12.1970. godine. Naime, rješenjem od 24.12.1970. godine od pravnog prednika tužitelja, za potrebe izgradnje magistralnog puta, eksproprisane su nekretnine k.č. br. 351/3 u površini od 926 m², k.č. br. 253/1 u površini od 875 m², na kojoj se nalazi stambena zgrada i prateći objekti, i k.č. br. 253/3

u površini od 367 m². Rješenjem od 11.12.1973. godine izmijenjeno je rješenje od 24.12.1970. godine, tako da su od pravnog prednika tužitelja eksproprisane samo nekretnine k.č. br. 351/3 u površini od 926 m² i k.č. br. 253/1 u površini od 624 m², tako da se izmijenjenim rješenjem zapravo smanjila površina eksproprisanog zemljišta prednika tužitelja upravo za površinu od 618 m².

U pogledu pasivne legitimacije tuženih u ovoj pravnoj stvari, na koju se odnosi pravno pitanje naznačeno pod brojem 3, drugostepeni sud je u obrazloženju svoje presude (strana druga, pasus pretposljednji) naveo slijedeće: „Kada je u pitanju strana legitimacija (pasivna) prvostepeni sud je utvrdio, što se žalbom ne osporava, da su tuženi stvarno legitimisani i za takvo utvrđenje u obrazloženju (peta stranica) dao jasne i dostatne razloge“.

Međutim, peta stranica obrazloženja prvostepene presude uopšte ne sadrži takav pravni zaključak prvostepenog suda. Naprotiv, prvostepeni sud je na strani 9, pasus četvrti, obrazloženje svoje odluke izrazio pravni stav da drugotuženi nije pasivno legitimisan u ovoj pravnoj stvari, a taj zaključak, suprotno navodima drugostepenog suda, tužitelji su osporili u svojoj žalbi (strana treća i četvrta žalbe).

Stoga je obrazloženje drugostepenog suda u pogledu pasivne legitimacije drugotuženog kontradiktorno i nejasno i ne odgovara standardima obrazložene sudske odluke (članovi 231. i 191. stav 4. ZPP u vezi sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda), kako je to pravilno ukazano u reviziji, uslijed čega za sada nije ni moguće izraziti pravni stav povodom treće postavljene pravne pitanja.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa sudova nižeg stepena ostale su neutvrđene činjenice na koje je ukazano u ovoj revizijskoj odluci, pa je stoga primjenom odredbe člana 250. stav 2. u vezi sa članom 249. stav 1. ZPP odlučeno kao u stavu prvom izreke ove revizijske odluke.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će na osnovu održane rasprave, na kojoj će ponovo izvesti već izvedene dokaze, donijeti novu i na zakonu zasnovanu odluku za koju će dati potpune i pravilne razloge, imajući pri tome u vidu pravne stavove iznesene u ovoj revizijskoj odluci.

Ukidanje odluke o glavnoj stvari povlači za sobom i ukidanje odluke o troškovima parničnog postupka, o kojima će sud ponovo odlučiti uz glavnu stvar, imajući u vidu troškove ranijeg i novog postupka, kao i troškove po reviziji (član 397. stav 3. ZPP).

Predsjednik vijeća
Senad Mulabdić, s.r.